

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
מרכז הדרכה – מחוז מרכז

האחר הוא אני לקידום חברת מופת קובץ הפעלות

מה"ד מחוז מרכז כסלו תשע"ד

בריאה חד פעמית/ עלי שור.

"כל אחד הוא בריאה חד פעמית

וידע זאת כל אדם:

אני עם כוחותי ותכונותי, פרצוף פני וסגולות נפשי יחידים בעולם

בין כל החיים עכשיו אין אף אחד כמוני,

בדורות שעברו לא היה כמוני ועד סוף כל הדורות לא יהיה כמוני!

ואם כך הקב"ה בטח שלחני לעולם בשליחות מיוחדת

ששום אחר לא יכול למלאותה רק אני בחד פעמיותי!"

תוכן עניינים: (גם אני אחר....)

נקוא

סרטיס נקוא
"האחר הוא אני"

פצילות פתיחת נקוא:
3 2 1

הצעות לפצילות
פיוס פתיחת
נקוא

המלצות
למחזיקים

המלצות
להצעות

שירים וקטעי
קריאה נקוא
האחר הוא אני

קישורים לאתרים
והפצלות

[חזרה לתוכן העניינים](#)

מבוא
אנשי חינוך ונוער יקרים,

אני דומה, אני שונה, רוצה להיות שייך, חש זר ובודד, מבקש להתעלות על עצמי, מתלבט האם להקשיב לעצמי, או להקשיב לאחר. אלו הם חלק מהרגשות והמחשבות שמלווים את בני הנוער שלנו.

שר החינוך, הרב שי פירון אמר בטקס חלוקת פרסי ישראל תשע"ג

"...ברגעים אלה אנו מבקשים להתבונן פנימה, אל תוכנו. לבחון את איכות ומהות החיים בישראל, ולקבל על עצמנו שהשנה הבאה תהיה טובה יותר, שהרי על מה ולמה באנו אל הארץ הטובה הזו אם לא כדי להקים בה חברת מופת?"

"העיקרון המרכזי בתכנית הרב שנתית "האחר הוא אני - חיים בחברת מופת" הוא לכלול בה כמה שיותר אנשים ולהעמיק את מסריה בקרב מספר גדול ככל האפשר של בני אדם, זאת באמצעות מתן ביטוי אינטלקטואלי, רגשי ומעשי לערכים העומדים בבסיסה, הן בשגרת הלמידה היום-יומית והן בפעילויות שיא.. " (מתוך חוזר מנכ"ל 2-4-9)

יום פעילות מיוחד לציון תחילת פעילות התוכנית במערכת החינוך נקבע לט"ז בכסלו התשע"ד, 19.11.2013.

מרכז הדרכה, מזמין אתכם, אנשי חינוך יקרים לבנות תכנית שכוללת בתוכה עיסוק בהיבטים השונים של "האחר הוא אני":
אני בכיתה, בבית הספר ובקהילה ובמקביל להתייחס למעגלים השונים של החברה שלנו, בהם דתיים חילוניים, ערבים יהודים, לפעול שילוב אנשים בעלי צרכים מיוחדים ועוד.
חשוב לראות את ה"אחר" גם ממקום של חזק, ואכן, פורצי דרך רבים הצליחו בזכות החירות להיות אחר.
לשם כך, נכתבה חוברת זו שבה שמציעה מגוון פעילויות, המציגות היבטים שונים של היחס לאחר. מטרת הפעילויות לאפשר לבני הנוער להכיר את האחר ולעמוד על זכותו להיות אחר מתוך הערכה וכבוד. הפעילויות מזמנות דיון בתרומתה של השונות בחברה ליצירתה של חברת מופת רב-תרבותית וסובלנית.

[/EducationCMS/Units/ui](#) כתובת אתר "האחר הוא אני":

חזרה לתוכן העניינים

הצעות לפעילויות חינוכיות ליום פתיחת נושא

- מפגש של כלל התלמידים לציון הנושא בפתיחת היום- טקס קצר.
- מרתון סרטים/סרטונים המלווה בשיח מקדים ובפעילות סיכום.
- שיעורי אמנות שיוקדשו להכנת כרזות בנושא לקראת הצגתן בתערוכה בית ספרית.
- פעילות משותפת לתלמידים, מורים והורים.
- מפגשי לימוד משותף במתכונת של בית מדרש לתלמידים מאוכלוסיות שונות, שאליהם יוזמנו גם הורים וחברים מהקהילה.
- מעגלי שיח ופעילויות משותפות עם בתי ספר ממגזרים שונים (ממלכתי ומלכתי-דתי, יהודי וערבי, חינוך מיוחד וחינוך רגיל וכו')
- מפגשים ופעילויות עם אחרים בקהילה (קשישים, עולים וכו')
- פאנל בנושא.
- סיורים ופעילות במוזיאונים.
- פעילות התנדבות שבמהלכה יתקיים מפגש עם האחר.
- לימוד טקסטים ספרותיים בנושא.
- סיור בשכונה הקרובה ואיתור מקומות שבהם מוסדרת נגישות, סימונם ופרסומם בעיתון השכונתי לשם הגברת המודעות לנושא.
- מומלץ לצלם ולתעד את המפגשים שיתקיימו באותו יום ולפרסמם באתר הבית ספרי.

הצעה למסדר בוקר ליום שלישי, 19.11.13

פתיחת הנושא השנתי- " האחר הוא אני" (באדיבות קריית חינוך אמירים ראשל"צ- עופרה שרון)

קריין: בוקר טוב, הבוקר הזה הוא מיוחד. בוקר של התכנסות, של יחד, בוקר שבו כולנו נביט בעצמנו ובחברינו ונאמר- "האחר הוא אני".

קריין: מה זה אומר- האחר הוא אני? אני זה אני ואתה זה אתה, לא?
קריין: אבל כל אחד מאיתנו הוא אחר במשהו. במה אני אחר ממך? וממך? ומכם?

קריין: כמו שנאמר במסכת סנהדרין- " אדם משתנה מחברו: בקול, במראה ובדעת".

קריין: ולמרות השוני, והאחרות שלנו אנו צריכים לזכור- כל אדם רוצה לחוש בעל ערך, משמעותי, אהוב ומקובל בחברה.

קריין: ערכי כבוד, סובלנות ושוויון מאפשרים קיום משותף, שלום וסדר חברתי, והם התשתית לעשייה חינוכית ולעמודי היסוד שעליהם ניתן לכונן חברת מופת.

קריין: על בסיס ערכים אלה, בהתייחס לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו (1992), אמר השופט העליון אהרון ברק: "הסיכוי הוא בהעלאת כבוד האדם למקומו הראוי כערך יסוד של החברה שלנו... חשיבותו של ערך זה הוא בהיותו גורם מאחד ומגבש את בני החברה הישראלית על כל גוניהם, לבני חברה אחת, אשר על דגלה חרוט כבוד האדם".

שיר-שוויים או ניצוץ האהבה
שר החינוך החליט השנה שהנשוא המרכז במערכת החינוך יהיה "האחר הוא אני"- לקראת חברת מופת.

קריין: רבי נחמן מברסלב כתב , ואני מצטט-
"צריך שכל איש ידע וישקול
שמטבע ברייתו יחיד הוא בעולם,
ולעולם איש בחיים לא ידמה לו.
אילו היה אי מי שווה הדומה לו -
אזי חפץ לא היה בקיומו שלו.
אך אל נכון, כל אחד ואחד
וטוב אם יעשה את ייחודו לשלמות."

קריין: אני מתכבד להזמין את מנהלת _____ (בכל מתחם שם המנהלת
(לשאת דברים.

קריין: עוד מעט נעלה לכיתות, נקדיש את הבוקר לדון באמנה, עליה נחתום
ונוכיח בחתימתנו , שכאן בקריית החינוך אמירים אנחנו, הנוער לוקח אחריות,
מתחייב לכבד את האחר, לקבל אותו, לחבק אותו. נוכיח שאנחנו כבר חברת
מופת.

קריין: ומהם עיקרי האמנה ?

לגלות אחריות אישית וחברתית בשמירה על זכויותיהם של בני האדם וחירותם.
קריין: לקדם ערכים של צדק חברתי, ערבות הדדית, סולידאריות ודאגה לכל
אדם באשר הוא נברא בצלם אלוקים.

קריין: להכיר בזכותו של כל אדם לחיות את חייו על פי ערכיו ותפיסת עולמו,
באופן אוטונומי ועצמאי, כל עוד אינו פוגע בזכויותיו של האחר.

קריין: לגלות סובלנות, אנושיות, אכפתיות, הבנה, ורגישות, לצרכיו של האחר.
להיות מודעים לעובדה שבמצבים מסוימים כל אחד מאתנו הוא ה"אחר".

קריין: מחכה לנו יום גדוש ומשמעותי. תוכנית היום תינתן בכיתות על ידי חברי
מועצת התלמידים והמחנכות.

קריין: בוקר טוב קריית חינוך אמירים, בוקר שבו נזכור- האחר הוא אני.

מתוך תכנית קריית חינוך אמירים ראש"צ לבוקר פתיחת הנושא 19/11/13:

הבוקר יפתח במסדר בוקר חגיגי (מצ"ב הצעה למסדר בוקר) מסדר הבוקר
יכלול קטעי קריאה בהגשה של חברי מועצת התלמידים, הסבר קצר על האמנה
, דבר המנהלת, שיר בנושא.

לאחר המסדר יתקיימו שיעורי חינוך שבמרכזם האמנה (מצ"ב ההאמנה),
הקראת האמנה, דיון בהיבטים השונים שלה וחתימה של כל תלמיד ותלמיד על
האמנה.

אפשרויות נוספות: הכנת קולאזים אישיים בנושא כשכל תלמיד יבטא את
השונות שלו. הקולאזים יתלו בכל כיתה כתערוכה כיתתית.

הטבעת כפות ידיים בצבע על בד ענק שיתלה בכל אחד מהמתחמים- טבילה
או ציור שבלוני כמסמל את הדומה והשונה.

תחרות כרזות - בכל מתחם יכינו התלמידים כרזות בנושא והכרזה הזוכה תודפס
ותתלה בבית הספר לאורך כל השנה.

בהמשך היום- פעילויות שכבתיות- הקרנת סרטים בחללים שונים- ספרייה, חדר
אורקולי ועוד.

דיון בנושא דרך סיפור/שירים

מה שרואים מפה לא רואים משם

מתוך אתר מינהל חברה ונוער

פעילות זו מתאימה גם כהכנה למפגשים בין קבוצות נוער.

מבוא

אנשים רואים את העולם בצורה שונה. גורמים רבים משפיעים על החוויה השונה של המציאות אצל כל אחד: אישיות, תרבות, חינוך, המעגל המשפחתי, החברה סביבנו ועוד.

בכל חברה קיימת מציאות שאפשר לקרוא לה "אטימות". כלומר, חוסר יכולת לראות דברים מנקודת ראות שונה. לאטימות זו יש יתרון: אם כל נקודת ראות מקובלת, אי-אפשר להעריך דברים, שכן הערכה היא הענקת משקל יתר לדבר אחד לעומת דבר אחר, ואי-אפשר ליצור תרבות אחידה. לכן, בכל תרבות מתקשים רוב האנשים (אך לא כולם) להבין תרבות שונה. זוהי האטימות או הסגירות.

יש כמובן אנשים חריגים שרכשו יכולת להבין אחרים, אבל הרוב הגדול מתקשה להתייחס לחברה אחרת שלא על-פי הקריטריונים של החברה שלו. רוב הישראלים אינם מבינים את התרבות הערבית, ורוב הערבים אינם מבינים את התרבות הישראלית. רוב החילונים אינם מבינים את התרבות החרדית ולהיפך...

מודעות לשוני שבין נקודות המבט עשויה לסייע בהפחתת קונפליקטים בין אנשים ובין חברות השונות בתרבותן הנובעים מחוסר הבנה (ולאו דווקא מחוסר רצון טוב). ההכרה בשוני בנקודות הראות מאפשרת פיתוח דיאלוג אמתי בין אנשים, כשכל אחד מנסה לצאת מנקודת הראות שלו ולהיפתח לנקודות ראות אחרות, בידיעה שאין "אמת מוחלטת".

בפעילות זו תרגיל הממחיש כי שתי צורות הסתכלות שונות ואף סותרות על אותו מוצג יכולות שתיהן להיות נכונות. הדיון שלאחר התרגיל מרחיב את

ההבנה בדבר מקורות השוני ובדבר השפעותיו על מפגש בין אנשים בכלל ובין אנשים מתרבויות שונות בפרט.

מטרות

1. להמחיש את העובדה שאנשים רואים דברים בצורה שונה.
2. להכיר בכך שנקודות המבט השונות הן לגיטימיות ושאינן נקודת מבט נכונה אחת.
3. לבדוק את היחס שלנו לאנשים הקולטים את המציאות אחרת מאתנו.
4. להגדיר את התנאים הנדרשים במפגש בין אנשים הבאים מתרבות שונה.

עזרים

מקורן להקרנת הסרטון "[תעתועי ראייה](#)", או [תמונות של תעתועי ראייה](#)
אוכלוסיית היעד: גילאי 13-16.

משך הפעילות: 45 דקות.

מהלך הפעילות

שלב א' - במליאה

א. המנחה יקרין את הסרטון (אפשר ורצוי לעצור מדי פעם בפעם כדי לבחון תמונה מסוימת) או יציג שקף של תמונה. חשוב לבקש מהמשתתפים לא להגיד מה הם רואים מיד, אלא לרשום לעצמם בשקט ורק מאוחר יותר להביע זאת באוזני כול.

ב. כל משתתף יתבקש לתאר בכתב מה הוא רואה בתמונה.

ג. המשתתפים יתבקשו לתאר מה ראו ומה כתבו. לאחר כמה תשובות שונות, אפשר לעצור ולעמוד על מורכבות הציור ועל האפשרויות השונות לפירוש הנראה בו.

שאלות לדיון

1. כיצד הרגשתם כאשר שמעתם תיאור הדומה לתיאורכם?

2. כיצד הרגשתם כאשר שמעתם תיאור השונה מתיאורכם?
3. מה הייתה תגובתכם הראשונה?
4. כיצד אתם מרגישים עכשיו (לאחר ההבהרה)?
5. האם אתם מכירים מצבים אחרים שבהן תשובות שונות ואף סותרות יכולות להיות נכונות? הדגימו.
6. לדעתכם, מהן הסיבות לכך שאנשים רואים אותה מציאות בצורה שונה? פרטו.
7. מדוע קשה לנו לקבל את מי שרואה שונה מאיתנו?
8. כיצד יכולה ראייה שונה של המציאות להשפיע על מפגש בין אנשים מתרבויות שונות? הדגימו.
9. כאשר אנשים מתרבויות שונות נפגשים זה עם זה – על מה חשוב להקפיד? מדוע? (הקשבה, לא להיות שיפוטיים, סובלנות, קבלה, שיתוף וכד').

[חזרה לתוכן העניינים](#)

2. פעילויות לפתיחת הנושא

מטרות:

החניכים יתנסו במצבים שונים מהחיים בהם מעורבים מגוון דמויות עם ייחודיות מסוימת וימצאו דרכים כיצד ניתן לשלב כל אחד במשימה.

חומרים: מדבקות עם רשימת התפקידים לכל קבוצה, מצרכים וחומרים לפי ההנחיה של משימת הקבוצה

שלב א'

- חלק את המשתתפים ל - 4 קבוצות קטנות, על כל קבוצה לבצע משימה:
1. ניתן להשתמש רק בחומרים, מוצרים, שסופקו לקבוצה
  2. כל קבוצה מקבלת מדבקות עם תכונות שונות של חברי הקבוצה ומחלקת תפקידים בהתאם.

קבוצה 1

משימה:

עליכם להכין כדורי שוקולד
לרשותכם:
בישקוטים
סוכר
קוקוס
סירופ שוקולד

חברי הקבוצה:

מספר 1- אלרגי לשוקולד
מספר 2- אוהב לבשל
מספר 3- עיור
מספר 4- שונא לבשל
מספר 5- לא אוהב קוקוס
לקבוצה מצרפים עוד מספרים 6-10 ללא תכונות מיוחדות

קבוצה 2

משימה:

עליכם להכין הצגה המתבססת על השיר
עליכם להכין תלבושות, לחלק תפקידים לכל חברי הקבוצה
לרשותכם, השיר, מספרים, דבק, ניירות צבעונים, בריסטולים

שיר מאת אלמוני

אבא מרובע היה מודאג,
אמא עיגול בכתה לה בצד.
הם לקחו מיד את המשולש הורוד
לדוקטור אף גדול, רופאת-הצורות.

דוקטור אף גדול התבוננה במשולש,
מיששה, בדקה ואמרה בחשש:
"מקרה מיוחד, ממש לא מוכר,
יש פה תינוק לגמרי...
מוזר".

"אז מה נעשה?" שאלו אבא ואמא.
דוקטור אף גדול את הראש לא
הרימה,
היא חיככה בגרונה וענתה מהר:
"כשתגיעו לגן – הכל יסתדר".

ביום בהיר ובצעד נרגש
הצטרף אל הגן ילד חדש:
משולש ורוד, מתוק אבל מוזר,
בגן עוד לא ראו כזה מין דבר.

בגן הילדים היתה שמחה והמולה,

פעם אחת, לא רחוק מכאן,
במקום שקט קסום וקטן
חיו להם עיגולים ומרובעים
חיים מצוירים באושר נעים.

מי שרוצה מוזמן לבוא לראות –
מרובעים אבאים ועיגולים אמהות,
בצבעים שונים – קטנים וגדולים,
אבל תמיד-תמיד מרובעים ועיגולים.

יום אחד, בבית קטן,
מרובע אדום ועיגול לבן
ציפו להולדת תינוקם החדש.
הם חיכו בשמחה ובאושר ממש.

מרובע או עיגול? דומה לאח,
לאחות?
הם היו נרגשים ולא יכלו לחכות.
עד הלידה הם ניהלו דיון נרגש,
אלא שהתינוק נולד...
משולש.

עיגולים דהרו במגלשה הגדולה,
מרובעים אחרים ציירו להם ציור,
וכולם ביחד הקשיבו לסיפור.

המשולש הורוד רצה להשתלב,
הוא חיך לכולם מעומק הלב,
הקשיב לסיפור, עמד בתור
למגלשות,
ויתר לעיגולים על המריצות
החדשות.

אבל מה שקרה בגן באותו השבוע
הפך לאורח-חיי הקבוע:
לא משנה כמה קשה הוא עבד-
תמיד בסוף הוא נשאר לו...
לבד.

בקבוצות, בזוגות, בגן או בחצר,
מי ירצה לשחק עם כזה מין "אחר"?
כל-כך הרבה עיגולים ומרובעים יש
בעולם,
מי צריך משולש שיפריע לכולם?
בוקר אחד לקחה אמא עיגול
את בנה, המשולש הורוד, לטיול.
היא אמרה לו בשקט: "תראה, יקירי,
החלטנו בינינו, אבא ואני,
לקנות לך חליפה מרובעת
בצבע אדום וגיזרה משגעת,
שתוכל ללבוש כשאתה בין זרים,
אולי תדמה למרובעים אחרים..."

למשולש הורוד לא היה נוח
כמרובע,
החליפה החדשה לחצה עליו נורא.
והרי לא חשוב איזו חליפה הוא
ילבש,
בסוף תמיד ישאר...
משולש.

יום אחד הגיע לגן ילד חדש:
משולש כחול, כמו שלנו ממש.
זה היה רגע כל-כך מאושר -
להרגיש לרגע קצת פחות
זר.

המשולשים אהבו אחד את השני,
בלי להסביר: אני זה אני!
כי משולש, בעצם, זה כמו כולם:
הוא מצחיק, נחמד, רגיש וחכם.

הצורות למדו שאפשר להיות שונים,
לא חייבים להדמות לאחרים,
כי בכל צורה וצבע יש משהו לאהוב,
אם רק מחפשים את היפה והטוב.

המשולשים גדלו ויצרו ביחד
עיגול כתום עם ירוק בפדחת,
מרובע סגול עם שיער זורח,
טרפז עם פסים ומשולש ורוד קירח.

המשולשים ראו שזה אפשרי
לחיות ולאהוב בכל דרך שהיא.
יש שוני בין צורות וצבעים בעולם,
ועם קצת אהבה יש מקום לכולם.

חברי הקבוצה:

- מספר 1- לא שומע
- מספר 2- שונא להופיע בפני ציבור
- מספר 3- לא אוהב לגזור ולציר
- מספר 4- רוצה להיות שחקן ראשי
- מספר 5- זוכר מילים בעל פה
- מצרפים לקבוצה מספרים מ-6 ל-10 ללא תכונות מיוחדות

קבוצה 3

משימה:

עליכם לחבר מילים חדשות למנגינה "בתשרי נתן הדקל", המילים החדשות דברו על קבלת השונה. ולהתכוון להופעה בפני הקבוצה, ההופעה כוללת ליווי מוזיקלי לשיר תלבושות יש להכין לפחות 2 בתים. לרשותכם:
כסילופון, פעמונים, חליל, מצילתיים
עליכם ללוות חלק מהשיר במחיאות כפיים,

חברי הקבוצה:

מספר 1- חרש אילם
מספר 2- שונא לנגן, ולשיר
מספר 3- רוצה להיות סולן
מספר 4- אוהב לנגן על כלי נגינה
מספר 5- לא יכול להפעיל את הידים
מצרפים לקבוצה עוד משתתפים מספר 6-10 ללא תכונות מיוחדות

קבוצה 4

משימה:

עליכם להכין פסל אנושי מחברי הקבוצה, הפסל צריך להביע רעיון, לרשותכם חברי הקבוצה, צעיפים, וכסאות

חברי הקבוצה:

מספר 1- נכה יושב על כסא אינו יכול לקום
מספר 2- עיוור
מספר 3- שונא שנוגעים בו
מספר 4- שופע רעיונות
מספר 5- אוהב לנהל
לקבוצה יצרפו עוד משתתפים מ-6-10 ללא תכונות מיוחדות

חלק ב'

הקבוצות מציגות את המשימות

חלק ג'

שאלות לדיון:

מי היה האחר בקבוצה?
איך הקבוצה מצאה פתרון לצרכים השונים של חברי הקבוצה. מה הנחה אותם במציאת פתרון?
האם כולם השתתפו, האם היה חשוב שכולם השתתפו?
איך הרגישו החברים בקבוצה?
איך מרחיבים את המשותף בחברה הישראלית?

וריאציה נוספת להפעלה בשילוב השיר על העיגולים והמשולשים / תמר

שלמה

מטרת ההפעלה:

ליצור חוויה שבה יפגוש החניך את האחר תוך התנסות במגבלותיו.

מהלך ההפעלה:

שלב א:

המנחה יכין ארוחת בוקר קלה (פיתה, חומוס, ירקות, כוסות עם מים). מספר משתתפים יצאו החוצה ויכנסו לחדר עם כיסויי עיניים (מלבד התצפיתנים) המנחה ינחה את המשתתפים לשבת בכיסאות ויאמר להם שהוא הכין להם ארוחת בוקר קלה, על השולחן יש אוכל ושתייה.

התצפיתנים ירשמו את המתרחש:

- כיצד מזגו שתייה?
- האם משהו ביקש עזרה כשהכוס נפלה?
- כיצד ניגשו לאוכל?

בסיום יערך דיון:

- מהן התחושות שעלו?
- אילו חושים הופעלו?
- מה היה קשה? מה היה קל?
- מהי התחושה של אובדן המרחב?
- אילו פתרונות הם מצאו?

שלב ב:

יש להכין כפפות (מחזיקי סירים) ולהכניס לתוכם קרטונים כך שלא יהיה ניתן לכופף את היד.

3 נציגים יקבלו ענבים לאכול עם כפפות על הידיים.

שאלות לדיון:

- מה הייתה התחושה? (תסכול, כעס, חוסר אונים)
- אילו קשיים עלו?
- אילו פתרונות נמצאו?

שלב ג:

לחלק למשתתפים את השיר(ללא שלושת הבתים האחרונים)בסיום הקריאה לשאול את המשתתפים האם עלתה להם דמות של ילד, מבוגר שעבר את התהליכים המתוארים?

לבקש מ 3 משתתפים להציג את הדמות.

- מה מאפיין את הדמות?
  - באלו קשיים הם נתקלו?
  - מה תפיסת העולם?שליוותה את החברה סביבם.
- כל משתתף מתבקש לכתוב בית לסיום השיר.

מה מאפיין את הסיום שכתבתם?

מה הייתה נקודת החוזק?(פנימי/חיצוני)

האם נדרשת עזרה? איזה?

סיכום:

מי הם בני הנוער האחרים?

מה אנחנו מזהים?

3. פעילות לפתיחת הנושא המרכזי:

"האחר הוא אני"

קהל היעד: כיתות ז'-ח'

המטרות:

- א. לחדד את מודעות התלמידים לכך שלכל אחד יש משהו מיוחד.
- ב. לעודד יחס מכבד ושוויוני לכל אדם.
- ג. לזהות את הזיקה בספרות חז"ל ובטקסטים ספרותיים על "אני" ועל "האחר". ולהביע עמדה מנומקת.
- ד. לתת ביטוי אישי לייחודיות של כל התלמיד.

משך הפעילות: 45 דקות

מהלך השיעור:

א. פתיח (10 דקות) מוקרן שקף על הלוח (ראה נספח 1)

"אם אני אני מפני שאתה אתה, ואתה אתה מפני שאני אני, אז אני לא אני ואתה לא אתה. עם זאת, אם אני אני מפני שאני אני, ואתה אתה מפני שאתה אתה, אזי אני באמת אני ואתה באמת אתה".
(רבי מנחם מנדל מקוצק.)

במליאה התלמידים מתבקשים:

- להסביר את דבריו של רבי מנחם מנדל.
- לזהות את הנושא או הרעיון המרכזי של הקטע.
- להסביר מה ניתן ללמוד מדבריו של רבי מנחם מנדל.
- להביע את דעתם על הקטע ולנמק את עמדתם.

ב'. הצגת הנושא המרכזי של השנה: "האחר הוא אני" (5-7 דקות)

- מה דעתכם על הנושא שנבחר?
- מדוע לדעתכם חשוב לעסוק בנושא זה?
- ספרו על חוויה שהייתה לכם, שבה הרגשתם וחשבתם שאתם שונים, אחרים? או שהסביבה התייחסה אליכם בניכור. מדוע הרגשתם כך?

ג'. למידה בחברותא: מה אנחנו למדים מהספרות חז"ל וממקורות ספרותיים על הקשר והזיקה שלהם ושלנו לאחר ולשונה? (ראה נספח 2: למידה בחברותא) (15 דקות)

שאלות לדיון בחברותא:

לפניכם שישה מקורות שונים המתארים את עמדתם של האני, האחר והשונה.

- בחרו שלושה טקסטים המציגים את עמדתכם בנושא , והסבירו מדוע בחרתם בהם.
- אילו תכונות נזכרות או מתוארות במקורות השונים, שזיהיתם אותם כדומים או כזהים לכם? מהם? והסבר ותן דוגמה.
- מהי עמדתם של כל אחד מהטקסטים על הנושא?
- אילו דרכים מציע כל אחד מהם לכבד את השוני בין בני האדם?
- הציעו דרכים משלכם לכבד כל אדם ונמקו את הצעתכם.

ד'.מליאה: דיווח (10 דקות)

ה'. לסיום 1: לשמוע את השיר של חוה אלברשטיין "אתה פלא":
<http://www.youtube.com/watch?v=4amtjF4yApk>

לסיום 2: לצפות בקטע מתוך סידרה של ציפי שביט "הילד הכי קטן בכיתה":
<http://www.youtube.com/watch?v=Zy8oOkGzyak>

- כיצד מתקשר השיר "אתה פלא" או התוכנית "הילד הכי קטן בכיתה" לבין הנושא ששלנו " האחר הוא אני" ? נמקו דעתכם.
- אילו מחשבות ותובנות אתם לוקחים אתכם השיעור זה על הנושא " האחר הוא אני"? ? נמקו דעתכם.

נספח מס' 1

"אם אני אני מפני שאתה אתה, ואתה אתה מפני שאני אני, אז אני לא אני ואתה לא אתה. עם זאת, אם אני אני מפני שאני אני, ואתה אתה מפני שאתה אתה, אזי אני באמת אני ואתה באמת אתה."

(רבי מנחם מנדל מקוצק.)

דף למידה בחברותא:
מהו היחס של חז"ל ושל מקורות ספרותיים שונים על הקשר והזיקה שלהם ושלנו ל"אחר" ולשונה?

שאלות לדין בחברותא:

לפניכם שישה מקורות שונים המתארים את עמדתם של האני, האחר והשונה.

- בחרו שלושה טקסטים המציגים את עמדתכם בנושא, והסבירו מדוע בחרתם בהם.
- אילו תכונות נזכרות או מתוארות במקורות השונים, שזיהיתם אותם כדומים או כזהים לכם? מהם? והסבר ותן דוגמה.
- מהי עמדתם של כל אחד מהטקסטים על הנושא?
- אילו דרכים מציע כל אחד מהם לכבד את השוני בין בני האדם?
- הציעו דרכים משלכם לכבד כל אדם ונמקו את הצעתכם.

עיקר השלום / ר' נחמן מברסלב

עיקר השלום הוא

לחבר שני הפכים ואל תיבהל אם אתה

רואה איש אחד שהוא בהיפוך גמור

מדעתך וידמה לך שאי אפשר בשום אופן

להחזיק בשלום עמו

וכן כשאתה רואה שני אנשים

שהם שני הפכים ממש

אל תאמר שאי אפשר לעשות שלום בניהם

אדרבא זהו עיקר שלמות השלום

להשתדל שיהיה שלום בין שני הפכים.

אני הוא האחר ונפתלי פרימור, "שירתני"

בְּכֹל מַצֵּב בְּכֹל שֶׁלֵב חֲיִינוּ עוֹבְרִים
לְצַדֵּם שֶׁל אֲנָשִׁים אֲחֵרִים
חֶלְקֵם בְּנֵי הַמְשִׁפָּחָה וַיֵּשׁ גַּם זָרִים
מִרְבֵּית הַזְּמַן הָאֵדָם לְעֵצְמוֹ חֵי
קִשָּׁה לְאֵדָם לְחֶלֶק עֵצְמוֹ עִם הָאֲחֵר
וְהַמְחֻסָּוִים הוֹלְכִים וְנִעְרָמִים
אֶחָד דְּעוֹתָיו מִמֶּשׁ ל' א' מְעַנֵּינֵנוּ
לְאֶחָד אֲחֵר אֵין סְגוּלוֹת וְל' א' פִּישְׁרוֹנוֹת
לְאֶחָד אֵין מְזָה וְלְאֶחָד יֵשׁ מְזָה יוֹתֵר מִדִּי
יֵשׁ שִׁהָאֲחֵר לְמַעַנּוֹ שֶׁל הָאֲחֵר חֵי
הָאֲחֵר נִעְשָׂה לְמַטְרַת חֲיָיו שֶׁל הָאֲחֵר
דְּרָכּוֹ הוּא מְגִשִּׁים אֶת הַטּוֹב שֶׁל הָאֲחֵר
לְמַעַנּוֹ אֶת בְּרִיאֹתוֹ הוּא מְבַטֵּל
מִרְצוֹנוֹ מְקַבֵּל עַל עֵצְמוֹ
אֶת כָּל מְכַאֲבָיו שֶׁל הָאֲחֵר
ל' א' הַגְּבִלָה נוֹתֵן מְעַצְמוֹ לְאֶחָר
כָּל אֶחָד הוּא הָאֲחֵר.

ניצוץ האהבה/ אהוד בנאי, דקלון

כל אחד חי בעולם אחר

כל כך גדול השוני,

את מה שאני מרגיש בפנים איש לא
מרגיש כמוני,

את מה שאתה חושב עמוק אני חושב
שטוח, מה שאתה רואה סגור אני רואה
פתוח, את מה שאני רואה לבן אתה רואה
שחור, כשירדת עלי החשיכה עליך זורח
אור, מה שבשילך חלום לי זו האימה,

מה שבשבילי שלום לך זו מלחמה,

למקום אליו אני הולך הן גם אתה תגיע,

למקום אליו אתה הולך כן גם אני אגיע

אך בלי ניצוץ האהבה שום דבר לא יטמיע

היחיד והקהילה\ הרב יוסף דב סולוביצ'יק,

"היחידים השייכים לקהילה משלימים אלו את אלו. בכל אדם יש משהו מיוחד במינו, נדיר, שאינו ידוע לאחרים; לכל יחיד יש משהו מיוחד לומר, צבע מיוחד להוסיף לקשת הצבעים הקהילתית. לפיכך, כאשר מצטרף האדם הבודד לקהילה, הוא מוסיף מימד חדש למודעות הקהילה. הוא תורם משהו, ששום אדם אחר לא יכול לתרום. הוא מעשיר את הקהילה. אין לו תחליף. היהדות מאז ומתמיד ראתה את היחיד כאילו הוא עולם קטן... בשל אותה מיוחדות, מתכנסים בני האדם היחידים ביחד, משלימים אלו את אלו, ומשיגים אחדות".

(מתוך כתב העת טראדישון),

אדם כנהר./טולסטוי

אחת האמונות הטפלות הנפוצות ביותר היא זו

שלכל אדם יש תכונות קבועות ומיוחדות לו

אדם זה טוב זה רע, חכם, טיפש, מלא מרץ,
אדיש וכי'

אך בני אדם אינם כאלה...

בני אדם דומים לנהרות

כל נהר נעשה צר יותר במקום זה

מהיר יותר במקום אחר איטי יותר כאן

רחב יותר שם לעיתים מימיו צלולים

לעיתים קרים, לעיתים עכורים, לעיתים חמים.

כן גם בני אדם

כל אחד נושא בתוכו גרעין של תכונה אנושית

לפעמים מתגלה האחת לעיתים השנייה

ובן האדם לעיתים קרובות אינו דומה לעצמו

למרות היותו אותו אדם.

פאזל/ איריס ארנסט

נושיט יד אל יד ונתאחד כולנו ללב
אחד.

לא משנה אם אנחנו שונים,

אם צבענו שונה אם שפתנו שונה

אם אנחנו שונים במראה בתכונות,

בהתנהגות ובהבנה.

כולנו ביחד יד אל יד

נרכיב פה פאזל יחיד ומיוחד

פאזל של לב גדול במיוחד

ובו אנחנו השונים נהיה לאחד.

שווים/רן דנקר ועילי בוטנר
אתה לבן אני שחור,
אני חשוך אתה באור
שמחמם כמו אמא,
ושדואג לך.
אתה קטן אני גדול
אני רוצה אתה יכול
לרקוד, לצעוד קדימה.
להיות שלם בין אנשים.

ואולי יבוא יום ונהפוך שווים
אתה תהיה לי נחל ואני לך ימים
ונזרום ביחד עד אין סוף
שנייה לפני שקו החוף מגיע
שנייה לפני שקו החוף מגיע

אני בוכה אתה צועק
אני טועה אתה צודק
זאת הצגה שלנו,
ואין קהל ואין במה.
אולי נשב ננוח,
אתה, אתה.
אני, אני.
וגם תחלוף הרוח,
ויעברו כל השנים.

ואולי יבוא יום...

קישורים לפעילויות בנושא האחר הוא אני

1. על סדר היום- "מקום לכולם - האחר הוא אני - לקידום חברת" מופת גיליון מס' 121 ג
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Noar/Actualia/AlSederHayom/sederyom121.htm>
2. מגולגלים בתוך נייר עיתון- בהפעלה נבחנת שאלת המחויבות כלפי הנזקקים בחברה במטרה לחזק את הרגישות והמחויבות האישית כלפי הנזקקים בחברה:
<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=30011>
3. אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו- מטרות הפעילות להתייחס לשיפוט החיצוני ולהשלכותיו, להתייחס לחשיבה סטריאוטיפית, האופיינית במצבים שבהם לא מכירים לעומק ולעמוד על חשיבותה של היכרות מעמיקה בין אנשים, בין קבוצות בחברה ובין משתתפי התוכנית חברים.
<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=100325>
4. משחק הסימנים- באמצעות משחקי חברה עומדים בני הנוער על היחסים בין הקבוצה ובין היחיד ובודקים את התנהגות הקבוצה אל היחיד הנמצא מחוצה לה:
<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=20012>
5. מה רואים?- מטרות ההפעלה להביא למודעות כי אנשים שונים רואים את אותה מציאות בצורה שונה, לבדוק את היחס שלנו למי שרואה אחרת מאתנו ולהגדיר את התנאים שחשוב להקפיד עליהם במפגש בין אנשים הבאים מתרבות, רקע שונה:
<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=20070>
6. תרגיל הקופסאות- מטרת ההפעלה להמחיש כי בני האדם נוהגים לקבוע דעות קדומות על קבוצות חברתיות שונות בלי להתייחס באופן אישי לפרטים המרכיבים את הקבוצה:
<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=20014>
7. איך זה ששנים פחדתי להביט בראי?- מטרות הפעילות להתוודע לחוויית השונות של בני נוער אתיופים ולהבין את משמעויותיה, להכיר את השווה והשונה בין בני נוער ממגזרים שונים בחברה הישראלית ולהכיר בזכותו של כל אחד ואחת להיות שונה, בלי להזדקק להסברים והצדקות ובלי להיפגע על ידי אחרים, השונים מהם.
<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=100326>
8. רוסי, צרפתי ויהודי...- מטרות הפעילות לברר את משמעותו של המושג סטריאוטיפ לבדוק את תפקידו החברתי של הסטריאוטיפ ולבחון את מקומו של ההומור כאמצעי להתמודדות עם קשיים.:

<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=100327>

9. שווים כל כך, דומים כל כך... המטרה להעלות למודעות את הקשיים הפיזיים של הנכים ואת הבעיות בהשתלבותם החברתית הנובעות מקשיים אלה ולבחון כיצד בני נוער יכולים לתרום לשילוב בני נוער נכים בסביבתם הקרובה:

<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=92035>

10. באיזה שהוא מקום בעולם- לעודד את בני הנוער לחפש דרכים לבסס את התקשורת בינם לבין אחרים על רגישות, קבלה והבנת האחר. הפעילות לקוחה מתוך החוברת מחויבות אישית – מעורבות בקהילה תוכנית חינוכית:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Noar/KatalogPirsumim/MeuravuthChevrathith-HanoarBemerkazHainyanim/MechuyavutIshitMeuravutBakehila.htm>

11. איך אני רואה את העולם- באמצעות התבוננות בתמונות עומדים המשתתפים על כך שלאנשים שונים יש תפיסות שונות של המציאות ומבררים מה יחסם לאנשים בעלי ראייה שונה:

<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=20008>

12. להיות שונה- יצירות אחדות המציגות היבטים שונים של היחס לשונה. בצד כל יצירה מובאות שאלות לדיון:

<http://hinuch.education.gov.il/i01net/I01TeurParit.aspx?SemelParit=25056>

13. חודש טבת (ינואר) בתוכנית הליבה לשעות חינוך (ז'-י"ב) מוקדש לנושא שונות ורב תרבותיות. בשכבות הגיל השונות עוסקים בנושאים כגון: זהות אישית ושונות תרבותית, התמודדות עם סטראוטיפים, לחיות בחברה רבגונית ורב-תרבותית בחברה הישראלית.

<http://meyda.education.gov.il/files/noar/tablejan.doc>

14. http://www.youtube.com/watch?v=dx_ZF6duRzE השיר "ים יבשה" מילים: איל שחל לחן וביצוע: נורי קורן .

15. לחתימה על אמנה לקידום חברת מופת "האחר הוא אני" משרד החינוך:
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yam/acher/amana.htm>

16. מרכז פיסגה אזורי כרמיאל- "האחר הוא אני"
[/https://sites.google.com/a/pk.tzafonet.org.il/hevratova](https://sites.google.com/a/pk.tzafonet.org.il/hevratova)

17. לוגואים לנושא "האחר הוא אני"
https://www.google.co.il/search?q=%D7%94%D7%90%D7%97%D7%A8+%D7%94%D7%95%D7%90+%D7%90%D7%A0%D7%99&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=9KlzUqH_H8rYtQbi-YGgCw&ved=0CDIQsAQ&biw=837&bih=509

18. מתנ"ה- מערכי שיעור, קישור לסרטים ועוד בנושא "האחר הוא אני"
<http://www.orianit.edu-negev.gov.il/zipikrib/cp/homepage/shonout2014.htm>

19. סדנת מפגש תרבויות במסגרת הוראת של"ח וידיעת הארץ:
<http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/10811978-C35F-4FD4-AE7B-F4CE375149F9/169859/tarbuyot2013a.pdf>

.20

\

רשימת סרטים בנושא "האחר הוא אני" ו קבלת השונה:

על כל סרט ניתן לחבר משימת צפייה לפני הסרט ולאחריו. דיון ערכי בעקבות הסרט, המחזה, כתיבת יוצרת, הפקת לקחים ותובנות כפתיח לכתיבת אמנה חברתית כיתתית.

1. זרה בתוכנו- נערה אתיופית שמגדלת את אחיה, זוכה בתחרות ריצה ובכסף זכייתה רוכשת עבורו זוג נעלי ספורט.
<http://www.youtube.com/watch?v=GPKC7Z5OG2c>
2. ילדת חוץ- ילדה עירונית עוברת לגור בקיבוץ עם אמה האלמנה.*
3. זכות לביטוי עצמי- סרטון אנימציה קצר:
<http://www.youtube.com/watch?v=nsUvW35DwvE>
4. מישהו לרוץ אתו- נוער בחברויות בין המינים ובהתמודדות עם "ישראל השניה"..
<http://www.youtube.com/watch?v=5WFVr6CbPMI>
5. הקרקס- סרט אילם של צ'רלי צ'פלין על חיי הנווד. *
6. גיבורים קטנים- ילדה, יתום צה"ל וילד מפגר מחפשים אנשים אבודים.
*(ניתן להשאיל במה"ד מרחוז מרכז)
7. לחלום באותיות- חלום של ילדה אפרו-אמריקאית לנצח בתחרות איות.*
8. אל עצמי- ציון, יליד שכונת מצוקה, נשלח לגור בביתה של גלילה רון-פדר הסופרת.*
9. נודל- דיילת אל-על אלמנה וכבויה נאלצת לגדל בן עובדת זרה מסין, יחסי האמון נוצרים והשינוי מתחולל...*(ניתן להשאיל במה"ד מרחוז מרכז)
10. ציפורים על חוט תייל- סרטון אנימציה על קבלת השונה.
<http://www.youtube.com/watch?v=CGL7BgtSNr8>
11. נמוך- התמודדות עם מגבלת השוני הגופני לא מזוהות, סיפורן של שתי צעירות ערביות על חייהן.*
12. ילדים ללא רחמים- מבוסס על סיפור אמיתי של התאבדות נער לאחר הצקות בפייסבוק: <http://www.youtube.com/watch?v=kYyQTOMnWQg>
13. אימא , אבא יש לי משהו לספר לכם- על הומוסקסואליות
14. רוח האדם- סרטון-שיר של עמותת אנוש על חולי הנפש.
<http://www.youtube.com/watch?v=N1cb-Evkoz4>

15. מוניקה ודיידי - על זוג עם תסמונת דאון.
<http://www.youtube.com/watch?v=p3uwdxR9ARA>
16. אני ואתה בשפת הסימנים - קליפ על הבנת החירשים.
<http://www.youtube.com/watch?v=mIf1RuEnDIQ>
17. מה אתם הייתם עושים? - פרק מסדרה של תכנית בערוץ 2 על סיוע לאנשים ברחוב שנמצאים במצוקה*
18. שחור לבן - עידן רייכל וחבריו מגיעים לביקור באתיופיה
<http://www.youtube.com/watch?v=4rgkpPjJnVc>
19. חיים בשאלה - ארבעה סיפורים על חזרה בשאלה
<http://www.youtube.com/watch?v=Vbea9g3amLc>
20. דמבו הפיל המעופף - אחד הסרטים הנפלאים של דיסני סרט האנימציה על דמבו, גור פילים אשר נולד עם אוזניים ענקיות כל חיות הקרקס לעגו לו והעליבו אותו והוא הצליח להתחבר רק עם טימוטי, העכבר המשעשע, עם קצת מזל, התמדה והרבה אומץ דמבו לומד לעוף כמו הכוכב המעופף של הקירקס. מדהים, קסום ונוגע ללב.
21. תזיזו תרגלים* - עלילת הסרט מתרחשת באימפריה הגדולה של הפינגווינים הקיסרים באנטרקטיקה. הסיפור הוא על זן מסוים של פינגווינים שכדי למצוא בת זוג הם שרים לה מכל הלב. הפינגווין שלנו הוא בנם של זמרים מפורסמים מאוד לממפסי ונורמה ג'ין, הצרה היא שהוא פשוט לא יודע לשיר, אבל מסתבר שהוא רקדן סטפס מבריק. האם כשרון הריקוד יכול לעזור לו בחיזור אחרי בנות המין היפה?
- 22 בלאבלוק סירטון אנימציה בן 7.30 דקות ללא מילים, המתאר מפגש בין קבוצות שונות (מעגלים ומרובעים):
<http://www.youtube.com/watch?v=p5bF0tKwAVU>
23. הכיתה של מרשמלו - הילד המציקן - לומדים כיצד כולם מחוברים ביניהם ותלויים אחד בשני כמו גלגלי שיניים -
<http://www.youtube.com/watch?v=xThJGf7I860>
24. ילד עם תסמונת דאון פוגש כלבת לברדור שמחבקת אותו בחום מומלץ לפתיחת נושא - מעורר שאלות רבות ותובנות:
<http://www.youtube.com/watch?v=LKPua-FU5CY>

המלצות מהשטח על מרצים בנושא "האחר הוא אני":

1. יואב קריים, - דובר מאבק מטה הנכים אחריות החברה להגן על זכויות האנשים עם מוגבלויות:
<http://www.humanrights.cet.ac.il/ShowItem.aspx?ItemID=38bff906-073d-4ae6-84e6-088194322b10&lang=HEB>
2. עמותת נגישות ישראל -הוקמה בשנת 1999 לקדם את הנגישות על מנת לאפשר לאנשים עם מוגבלות ובני משפחותיהם להשתלב בחברה, בשוויון, בזכות, בכבוד ועצמאות מירבית.
<http://www.aisrael.org/>
3. בזה נבבה – הרצאה- סיפורו של אלוף- בזה נבבה מספר את סיפור חייו המרתקים יוצאי הדופן. הרצאה עוסקת בהפיכת הבלתי אפשרי-לאפשרי, בכוח רצון ובביטחון עצמי. סיפורו של רץ מרתון עיוור מלידה, המספר על ניצחון הרוח על מגבלותיו הגופניות, התעלות הנשמה וניצחון כוח הרצון, נגד כל הסיכויים.
http://www.limonana.org/index.php?option=com_content&view=article&id=80&Itemid=62
4. חושן - מרכז החינוך של הקהילה הלהט"ב בישראל - הינו מלכ"ר שמטרתו שינוי הסטריאוטיפים כלפי הומוסקסואליות, לסביות, ביסקסואליות וזהות מגדר, והכשרת אנשי מקצוע לעיסוק בנושאים הקשורים לקהילה.
<http://www.hoshen.org/>
5. אגודת החרשים בישראל- "סימן לקשר"- מפגיש את הסקרנות הטבעית של הילד עם עולמו ושפתו הייחודית של האדם החרש, התכנית מופעלת ע"י מנחים חרשים ומשלבת לימוד של שפת הסימנים, דרמה ועבודה בקבוצות קטנות דרך הסדנא חווים התלמידים את ערך הקבלה והכבוד לשונה
<http://www.deaf-israel.org/about.aspx> שולה טולמן 0544452292
6. אלו"ט

חזרה לתוכן העניינים

המלצות מהשטח: הצגות ומופעים בנושא "האחר הוא אני":

1. תביט במראה- צעירי דרום השרון בבימיו של טל סונדק
<http://www.youtube.com/watch?v=CKWzXxfJffg>
2. כלנית לבנה בין כלניות אדומות- סיפורו האמיתי והמרגש של אמיר ליפסקי, ילד בן 12, מוגבל שכלית. ההצגה עוסקת בניסיונותיו של אמיר להתמודד, התמודדות לא קלה, עם הילדים ה"רגילים" הנוהגים להציק.
<http://www.bama1.co.il/show.asp?id=457>
3. "טיק תיק"- הצגה אוטוביוגרפית על צעיר הסובל מתסמונת טורט, זכתה בפסטיבל להצגות יחיד. "השחקן ניר יוספי בגדלות רוח, בכנות, ברגישות ובהומור עצמי חשף בפנינו את אחת התופעות הבלתי מוסברות במוח האדם", טל" ניר 0507964443
4. "מגדר וכל השאר"- איבגי הפקות:
<http://www.ivgi.co.il/הצגות.1.544.aspx>
5. "התשמע קולי"- אנה היא ילדה חירשת המבקשת לממש את חלומה, וללמוד בבית ספר לאמנויות. היא נאבקת על מקומה בעולם השומעים. שומעים – אך לא מקשיבים, ובאמצעים בלתי שגרתיים של מחול, שירה ואנימציה מנסה אנה לנפץ את קירות הזכוכית שבינה לבין הסביבה. האם תצליח? תאטרון חיפה:
<http://www.ht1.co.il/?CategoryID=298&ArticleID=37943>
6. "לא על הלחם לבדו"- 11 שחקנים חרשים-עיוורים לוקחים את הקהל למסע קסום בעולמם המיוחד, במחוזות החושך, הדממה ו.ו.הלחם. – מרכז "נא לגעת" http://www.nalagaat.org.il/bread_h.php
7. מרכז שרון ישראל לקולנוע מסייע- <http://www.kolnoam.com>
8. "וביום השישי"- חיזוק מודעות התלמידים לאחריות ומעורבות חברתית בקהילה. להלן פעילות הכנה לצפייה בהצגה.

"וביום השישי"- הכנה לצפייה בהצגה

מטרות:

1. הכנת התלמידים לקראת צפייה בהצגה "וביום השישי", כפתיח לנושא האחר הוא אני או ההתנדבות בקהילה.
2. חיזוק מודעות התלמידים לאחריות ומעורבות חברתית בקהילה.

מבנה המפגש:

פתיחה והכרות
סטיגמות ודעות קדומות
פיגור שכלי ורקע להצגה
מעורבות בקהילה ואחריות חברתית

עזרים:

כרטיסיות להמחשת סטיגמה
הגדרת פיגור שכלי (כרטיסיה)

משך זמן: 45 דק'

זמן	דגשים למנחה	תוכן	מטודות להמחשה	שלב
12 דק'	מצורפות כרטיסיות אפשריות : בלונדינית, נהג מונית, מתנחל, אישה, קשיש, ערבי, אוטיסט, מפגר	סטיגמה בוחרים שלושה מתנדבים מהקבוצה, מושיבים אותם מול שאר חברי הקבוצה. מאחורי גבם שמים מושגים, המושגים גלויים לשאר חברי הקבוצה. (שלושת המתנדבים יישארו לאורך כל ההפעלה, ולאחר שחושפים את זהותם, מחליפים להם זהות אחרת מתוך האפשרויות). עליהם לגלות את מושגים תוך התבססות על רמזים מנחים של שאר המשתתפים. הרמזים המותרים הם שמות תואר בלבד.	מטודות להמחשה	סטיגמה
		התרגיל לרוב ממחיש את הדרך הרווחת להסתכלות על השונה בחברה. כפרטים, הנטייה של רובנו תהיה לתייג את השונה מאתנו באמצעות מאפיינים סטראוטיפים, לעיתים כחלק מדרך להקל עלינו לזכור פרטים רבים (זיכרון על פי תבניות). תהליך זה מתחזק ומתקבע בעיקר בשל חוסר הכרות אמיתית וחוסר ידע. חשוב להדגיש כי יציאה לקהילה וקרבה אישית לחברה על גווניה, מאפשרת להוריד מחסומים ולהסיר את הסטיגמות.	סיכום ביניים	
15 דק'	את תשובות התלמידים מומלץ לרשום על הלוח (שמש אסוציאציות) ובהמשך להשוות להגדרה. יש לעודד את התלמידים לבטא גם תחושות של אי קבלה ותסכול ולא רק ביטויים של הבנה וקבלת השונה. ניתן לאפשר לתלמידים להקריא את ההגדרה/ההסבר מתוך הכרטיסיות.	אחת האוכלוסיות שנפגעת מהתייחסות סטיגמתית היא אנשים עם פיגור שכלי. המנחה ישאל את התלמידים מהו פיגור שכלי? לאחר מתן התשובות יש להציג בפני התלמידים את ההגדרה של פיגור שכלי ולהסבירה. (נספח מס' 3) ייתכן ויימצא פער משמעותי בין הידע של הקבוצה בנוגע לפיגור שכלי לבין ההגדרה. כעת יפנה המנחה לקבוצה את השאלה מהם הגורמים לפיגור שכלי? לאחר מתן התשובות יש להציג בפני התלמידים את ההסבר בחלוקה לשלושה שלבים: לפני הלידה, במהלכה ולאחריה. (נספח מס' 4)	אינפורמטיבי - העמקת הידע על פיגור שכלי	פיגור שכלי
27	דרך ההצגה נתמחד עם התפיסה המוטעית (סטיגמה) כלפי אנשים עם פיגור	צפייה בהצגה בהמשך היום, תאפשר לנו להיחשף לאוכלוסייה זו, על יכולותיה וכישוריה. ההצגה היא ביטוי לשילוב אנשים עם צרכים מיוחדים בחברה, שילוב זה בא לידי ביטוי	קישור להצגה	

	שכלי	גם בהרכב השחקנים המופיעים וגם בהיותנו קהל הצופה בהצגה המועלית על ידי אנשים עם צרכים מיוחדים.		
10 דק'	חשוב לקשר ליציאה של הילדים להתרמה לאקי"ם ולקשר המיוחד שיש לבית הספר עם אוכלוסיה זו.	המנחה יעורר דיון קצר סביב נושאים כגון: מה המחויבות של החברה ביחס לאנשים אלו? מה תרומה שלנו כילדים לשילובם של אנשים בעלי פיגור שכלי בחברה?	דיון	מעורבות בקהילה ואחריות חברתית
5 דק'		אנחנו נצפה בהצגה בה השחקנים הם אנשים בעלי פיגור שכלי. חשבו במהלך ההצגה על התרומה של תיאטרון זה לשחקנים? מה תרומתה לקהל?		סיכום

נספח מס' 1 (הצגה "וביום השישי" - הרחבה)

**"וביום השישי ברא אלוהים את האדם..
ויברא אלהים את האדם בצלמו...בצלמו ברא אותו".**

כתיבה, הדרכה ובימוי: טל ברנע
הפקה: מאיה ענבר, עו"ס קהילה
תפאורה ותלבושות: נאוה שטר
צילום ועריכת וידאו: עינת חזן
עיבוד מוסיקלי: מאי לב
בובנאות: שרה פלי

על התיאטרון:

תיאטרון קהילתי "ידידות" הינו תיאטרון קהילתי שמרבית השחקנים בו הם בעלי צרכים מיוחדים חלקם מתגוררים בהוסטלים ברחבי העיר. ההצגות שמעלים חברי התיאטרון הם תולדה של עבודה קבוצתית חברתית-רגשית של חברי הקבוצה. התיאטרון פועל במסגרת האגף לשירותים חברתיים ובתמיכת קרן שלם ומשרד הרווחה.

על ההצגה:

המופע של קבוצת ידידות, נבנה ופותח סביב מושג "האדם" והקשריו השונים. מהסיפור המקראי של בריאת האדם, דרך עולמם של נשים וגברים, קשרים בתוך קבוצות, ערכים הומניסטיים, מאויים וחלומות. התכנים מחוברים לעולמם הרגשי והחוויתי ולמציאות היומיום של חברי הקבוצה, שהיא ברובה בעלת צרכים מיוחדים. הטקסטים והרעיונות הבימתיים הינם תוצר של הליך עבודה מתמשך שנעשה במסגרת קבוצת התיאטרון. המופע מועבר באמצעים תיאטרליים ובימתיים שונים: משחק, הפעלת בובות, תנועה ווידאו.

נספח מס' 2 (משחק כרטסיות)

ערבי

בלונדינית

אוטיסט

מתנחל

אישה

נהג מונית

מפגר

קשיש

הידעת?

פיגור שכלי מתייחס למגבלה משמעותית בתפקוד נוכחי שמאופיינת **בתפקוד אינטלקטואלי** נמוך בצורה משמעותית מהמוצע, המתקיים בו זמנית עם מגבלות בשניים או יותר מתחומי **מיומנויות ההסתגלות** הבאות: תקשורת, עזרה עצמית, מיומנויות של חיי היומיום, מיומנויות חברתיות, שימוש במשאבים קהילתיים, הכוונה עצמית, בריאות ובטיחות, תפקודים עיוניים, ניצול שעות הפנאי ותעסוקה **ומגיע לפני גיל 18**

הידעת?

אדם יאובחן כבעל פיגור שכלי אם גילו השכלי נמוך באופן משמעותי מגילו הכרונולוגי, ובמבחנים פסיכולוגיים נמצא כי יש לו מנת משכל הנמוכה מ-70. יכולתו האינטלקטואלית של אדם מתבטאת בדרך שבה הוא פותר בעיות, רוכש מיומנויות חדשות, רוכש יכולות לשפה ולתקשורת, יכול לקלוט מידע, לעבדו ולהשתמש בו ומשתמש ביכולת הפשוטה כדי להבחין בין מצבים ולהתמודד עם משימות החיים.

גורמים לפיגור שכלי

לפני הלידה:

גורמים גנטיים תורשתיים: מחלות גנטיות רצסיביות (הגנים נמצאים אצל שני ההורים).

גורמים גנטיים לא תורשתיים: הדוגמא השכיחה ביותר היא תסמונת דאון (כרומוזום נוסף, במקום 46 כרומוזומים קיימים 47 כרומוזומים).

גורמים נוספים לפני הלידה: מחלות של האם כגון

אדמת, חבלה כתאונת דרכים, חנק בעקבות כריכת חבל הטבור, הרעלה: תרופות, סמים, אלכוהול, קרינה, רעב ממושך וקיצוני של היולדת, חוסר התאמה בין דם האם לדם העובר

גורמים בזמן הלידה

חנק כתוצאה מעיכוב בלידה, חבלה מפגיעה ממלקחיים, פגות, איחור משמעותי בלידה צהבת בלידה.

גורמים אחרי הלידה

מחלות כגון דלקת קרום המוח, מכות חזקות בראש

שירים בנושא האחר הוא אני

1. הילד הזה הוא אני/ יהודה אטלס:
<http://www.youtube.com/watch?v=t9Py-HdQzza>
2. כתונת פסים פסים / מילים: מאיר אריאל לחן: ארקדי דוכין:
<http://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=1272&wrkid=3841>
3. להיות או לא לחיות דניאל עמית שר על הקשיים והאתגרים האישיים שלו בהשתלבות בעולם של האנשים "הרגילים". שיר מצמרר :
"הייתי רוצה לחיות בעולם שיקבלו אותי כמו את כולם - הייתי רוצה לחיות בעולם שיקבלו אוטיסט כמו את כולם... כי גם השתיקה שלי חזקה וגם המילה שלי חזק..."
http://www.youtube.com/watch?v=e1Rc-4-H MI&feature=player_embedded
4. השיר שווים של עילי בוטנר -
<http://www.youtube.com/watch?v=lf72w9CMB-I>
5. חברים- שייקה לוי
6. יום יבוא- רותי נבון
7. שיר ישראלי-שלמה גרוניך
8. דמיון- ג'ון לנון
9. אל תצחק עלי-דני סנדרסון
10. טיפ טיפה-אהוד בנאי
11. כולנו יהודים- מהמחזמר קזבלן
12. אורחים לקיץ-נעמי שמר
13. חברים בכל מיני צבעים-שרית חדד
14. איך זה שכוכב אחד לבד- מתי כספי
15. אני ג'ינג'י- ציפי שביט
16. אתה פלא-חוזה אלברשטיין
17. הייתי הילד הכי קטן בכתה- עוזי חיטמן

שנת פעילות מוצלחת!!!